

DE REPROBATIONE.

Cum reprobatio et prædestinatio suo modo oppositæ sint, et in ea oppositione reprobatio ad prædestinationem, tanquam privatio ad habitum comparetur, ex his quæ de prædestinatione diximus, facile erit omnia quæ ad reprobationem pertinent, breviter expedire, quia privatio ex habitu, et unum oppositorum per aliud facile dignoscitur. Ideoque illa omnia, quæ de prædestinatione diximus, in hoc libro comprehendemus. Dicemus ergo imprimis de actibus qui ad reprobationem concurrunt, et in quibus consistit, deinde causas et effectus ejus declarabimus.

CAPUT I.

REPROBATIONEM ESSE IN DEO, ET QUID SIT.

1. Reprobatorum nomine significant theologii omnes homines, vel angelos, qui æternam beatitudinem non assequuntur. Quæ vox in hac significatione fortasse non invenitur expresse in Scriptura: nam ubicumque de reprobis fit mentio, potest absolute pro improbis illa vox accipi, ut Eccl. 9: *Speciem mulieris multi admirati, reprobi fiunt*, id est, *improbi*, sic 1 ad Cor. 9: *Castigo corpus meum, etc., ne ipse reprobus efficiar*: quamvis hic locus optime posset in Scholastica proprietate intelligi, ut Anselmus exponit. Quidquid autem sit de voce, res ipsa de fide certa est dari, videlicet, multos homines reprobos quibus dicitur Matth. 25: *Ite maledicti in ignem æternum*. Qui etiam ad Rom. 9, vocantur *Vasa iræ*, et 2, ad Tim. 2: *Vasa in contumeliam*. Cur autem hos homines damnari Deus permiserit, postea videbimus.

2. *An sit reprobatio.*—Hinc etiam spectando ad rem ipsam, eodem modo certum est, reprobationem dari: quia reprobos per reprobationem constituitur seu denominatur talis. Est autem reprobare, aliquid rejicere, præsertim

comparatione alterius. Unde duo possunt in reprobatione intelligi. Unum est exterior separatio et abjectio reprobi, quomodo de Christo dicitur Ps. 117: *Lapidem quem reprobaverunt ædificantes*, et Marci 8, et Lucæ 17: *Oportet illum multa pati et reprobari a gentibus*. Atque hoc modo reprobatio exterior eorum qui damnantur, fiet in ultimo judicio, vel particulari, vel generali. Unde constat de fide, reprobationem quoad hanc partem esse. Hoc autem exterior reprobatio supponit interiorem, quæ judicio et voluntate fit, juxta illud Isaïæ 7: *Ut sciat reprobare malum et eligere bonum*. Nam hæc reprobatio est opus intellectualis agentis, et ideo ab intellectu et voluntate oriri debet. Et sic etiam constat, reprobationem in mente divina reperiri, quia Deus ipse est, qui exterius reprobatur: reprobatur autem ex interno judicio et voluntate, ideoque reprobatio nomine odii, et præscientiæ, aut alio simili in Scriptura significatur, ut videbimus. De hac ergo reprobatione interiori agimus, nam alia pertinet ad executionem divinæ providentiæ.

3. Hinc sequitur primo, reprobationem hanc æternam esse, sicut de prædestinatione diximus. Probatur, quia quidquid Deus in tempore exequitur, ab æterno decrevit et mente concepit: neque enim potest aliquid de novo velle aut intelligere: sed Deus in tempore exequitur hanc reprobationem: ergo ratio ejus ex æternitate præcessit in mente Dei. Unde etiam concluditur, hanc reprobationem formaliter in solo DEO esse: in creatura vero, id est, in hominibus reprobatis, ponere solum denominationem extrinsecam. Formaliter (inquam) quia effective aliquos effectus intrinsecos in creatura ponit, ut postea videbimus. Ratio vero est, quia nihil est æternum, nisi in DEO: reprobatio autem est æterna, ergo tantum in Deo est intrinsece.

4. *In Deo non est proprie reprobatio.*—Ad-

dunt vero nonnulli theologi, etiam in DEO non esse proprie reprobationem, sed tantum per metaphoram, ad eum modum quo voluntas signi metaphoricè appellatur voluntas, ut videre licet in Aureolo in 1, distinctione 41, articulo tertio, propositione quarta. Ratio esse potest, quia actus odii vel similes, quos significare potest reprobatio, non sunt in DEO proprie, sed per metaphoram. Verumtamen quidquid sit de particularibus actibus, de quibus postea videbimus, tamen absolute et simpliciter loquendo, omnino certum est, reprobationem proprie et non tantum per metaphoram in DEO esse. Primo quidem, quia probabile est, reprobationem magis pertinere ad præscientiam, quam ad voluntatem. Deinde, quia supra ostensum est, voluntatem metaphoricè semper supponere in Deo aliquam propriam. Denique quia effectus reprobationis propriissime sunt a Deo et a providentiâ ejus: ergo non possunt non supponere aliquam propriam cognitionem et voluntatem, a qua procedant, quia hoc est de necessitate omnium effectuum Dei, pertinetque ad perfectionem et nullam involvit perfectionem.

5. *Reprobatio in aliquo immanenti Dei actu consistit.*—Tertio sequitur ex dictis, reprobationem positam esse in aliquo actu immanente Dei, aliquo modo libero, sive sit intellectus, sive voluntatis, sive utriusque. Probatur, quia reprobatio absolute loquendo posset non esse in Deo: nam si voluisset, potuisset ita omnia disponere, ut nullus homo vel angelus damnaretur: ergo reprobatio non ex necessitate simpliciter Deo convenit: ergo libere. Nihil autem est in Deo liberum et æternum, nisi actus immanens Dei, cum certo respectu ad creaturam, ergo talis est reprobatio. Rursus actus immanens in Deo non est nisi intellectus vel voluntatis, ut per se constat: ergo. Potest autem utrique actui nomen reprobationis accommodari. Nam reprobatio approbationi opponitur: approbamus autem aliquid primo per judicium rationis, quo de bonitate, veritate vel dignitate ejus recte judicamus: et e converso, reprobamus id, de quo aliter judicamus. Sicque communi usu dicimur reprobare illam opinionem, quam falsam esse judicamus. Quomodo potest etiam intelligi illud Psalm. 32: *Reprobat cogitationes populorum*. Per voluntatem etiam dicimur approbare aliquid, quando illud tanquam conveniens eligimus. Et e converso nolitio huic electioni opposita dici solet reprobatio. Atque hoc modo reprobatio mali opponitur electioni boni, in illis verbis Isaïæ

7: *Ut sciat reprobare malum et eligere bonum*. Ergo in divina providentiâ nomen hoc reprobationis utrique actui accommodari potest. Nam in Deo et est judicium æternum de malo merito et indignitate pravorum hominum, et est voluntas reddendi condignam pœnam: uterque ergo actus potest reprobatio appellari: certumque est in negotio reprobationis utrumque requiri, ut ex dicendis amplius constabit.

CAPUT II.

SITNE PRÆCIPUE REPROBATIO ACTUS INTELLECTUS, AN VOLUNTATIS.

1. *Vulgaris reprobationis distinctio in negativam et positivam.*—Quæstio hæc non videtur magni momenti, quia magis ad usum vocis, quam ad rem novam pertinere videtur. Tamen, ut sciamus quomodo nobis loquendum sit, supponenda est quædam vulgaris distinctio duplicis reprobationis, positivæ et negativæ. De positiva procedit præsens quæstio, nam hæc sine dubitatione consistit in positivo actu: nam reprobatio negativa in carentia alicujus actus, per se et in rigore salvatur. Quis autem actus ille sit, cujus carentia vocatur negativa reprobatio, in capite sequenti constabit. Nam ex ibi dicendis facile intelligetur, hanc reprobationem negativam nihil aliud esse, præter carentiam divinæ electionis seu singularis dilectionis prædestinatorum. Unde etiam facile constabit, sicut electio prædestinatorum est in voluntate, ita reprobationem hanc negativam in voluntate ponendam esse: quia privatio et habitus circa idem proxime versantur. Igitur in præsentis capite de sola positiva reprobatione tractamus.

2. *Aliquorum placitum.*—*Aliud placitum.*—*Tertium placitum.*—*Hic loquendi modus eligitur.*—Dixerunt ergo aliqui, æqualiter ex utroque actu intellectus et voluntatis constare reprobationem, quia sine utroque esse non potest. Alensis, 1 part., quæstione 29, memb. 2, Richardus, in 1, distinct. 41, art. 3, quæst. 1, Marsilius, quæst. 41, art. 1, nota 4 et 5. Alii præcipue tribuunt reprobationem voluntati, ut Durandus in 1, dist. 40, q. 2, et alii quos referam capite sequenti. Et videtur favere D. Thomas, quæst. 6, de Veritate, art. 1, in fine. Fundamentum statim proponam. Alii vero principaliter ponunt reprobationem in intellectu. Quod magis sentit D. Thomas, 1 part., quæst. 23, art. 2 et 3, et omnes ejus discipuli. Et favet usus theologorum, nam fortasse ob

hanc causam reprobos, quasi per antonomasiam vocant præscitos. Et mihi etiam probatur hic loquendi modus, propter duo. Primum est, quia verbum ipsum reprobandi proprius et principaliter dicitur de iudicio intellectus: ille enim est, qui primo aliquem reprobatur, dum iudicat illum parvum et beatitudine indignum. Secundo propter rem ipsam: opinor enim Divinum intellectum habere primarias partes in hoc negotio reprobationis, et voluntatem habere absolutum decretum circa illam, nisi quodammodo obligatam, ut sic dicam, a iudicio intellectus: merito ergo dicitur reprobatio ad intellectum principaliter pertinere.

3. *Objectio.*— Sed objiciet aliquis, opposita versantur circa idem: reprobatio autem et prædestinatio sunt opposita: ergo in eadem potentia et eodem ordine collocandæ sunt. Item reprobatio est pars providentiæ, sicut prædestinatio: vel ergo providentia principaliter est in intellectu, vel in voluntate: si primum, ibi erit etiam reprobatio principaliter, tamen eadem ratione erit etiam prædestinatio. Si secundum, utraque etiam erit ponenda principaliter in voluntate: non ergo recte a nobis dividuntur.

4. *Diluitur.*— Respondeo, notandum esse discrimen inter prædestinationem et reprobationem, et in tota hac materia præ oculis habendum. Nam in prædestinatione duos ordines distinximus, scilicet intentionis et executionis. Prior dici potest proprie præparatio finis et mediorum, in qua præparatione propria ratio prædestinationis posita est. Posterior vero executionis ordo magis est conjunctus cum effectu prædestinationis: et potest proprie approbatio appellari, quæ ut talis est, incipit a iudicio divino prævidente merito, et consummatur in voluntate dandi præmium pro illis. Reprobatio igitur proprie sumpta pro reprobatione positiva (nam de negativa, si quæ est, infra dicitur) opponitur prædestinationi, quatenus approbatio est, non quatenus est præparatio. Nam in reprobatione non invenitur intentio Dei antecedens, qua velit damnationem ut finem, in quem dirigat propria media, ut jam ostendemus, sed invenitur iudicium de hominis merito malo, ejusque indignitate et voluntas retribuendi, quod illi debetur: et ideo non est necesse, si prædestinatio incipit a voluntate, quod inde etiam incipit reprobatio positiva, sed sicut approbatio incipit a iudicio, ita etiam reprobatio. Et per hoc responsum est ad principalem difficultatem.

5. *Ad confirmationem respondetur.*— Ad

confirmationem concedendum est (imo ex dictis sequitur) reprobationem esse partem providentiæ, non proprie subjectivam, sed objectivam, et quasi integram, ut de prædestinatione declaravimus. Quia ad divinam providentiam pertinet non solum conferre beneficia et præmia bene merentibus, sed etiam supplicia male operantibus: utramque enim est ad perfectam gubernationem necessarium, quanquam diverso modo. Illud enim prius est per se conveniens et necessarium, posterius vero ex suppositione alicujus mali, quia non est per se, ac simpliciter bonum, sed ad vindicandum aliud majus malum. Addit vero divus Thomas, 1 part., q. 23, art. 3, etiam pertinere ad universalem providentiam supremi gubernatoris dirigentis res in fines suos, permittere, ut aliquæ deficiant a suo fine consequendo, quia ad universalem providentiam spectat, sinere, ut res operantur modo sibi connaturali, et consequenter, ut impediatur, vel deficiat, si hoc sit naturæ earum consentaneum. Cujus permissionis rationes alias postea videbimus.

6. Hinc ergo fit, ut non solum propria reprobatio positiva ad providentiam pertineat, sed etiam id, quod ad talem reprobationem necessario supponitur, ut est permissio peccati. Sed diverso modo: nam hæc providentia permissiva ex suo genere non necessario fundatur in aliqua præscientia absoluta futurorum, sed divina voluntate, ut videbimus: reprobatio autem supponit semper præscientiam absolutam alicujus effectus, ejus Deus non est causa. Et ob hanc rationem, sive providentia tota principaliter tribuatur intellectui, sive voluntati, tamen hæc pars ejus, quæ est reprobatio positiva, primarias partes habet in intellectu. Nullum enim est inconveniens, quod respectu alicujus totius, quoad unam partem ejus, unus actus sit principalior, respectu vero alterius partis alius actus sit prior et præcipuus, ut per se manifestum est. Ut autem hæc omnia clariora fiant, explicandi in particulari sunt actus voluntatis et intellectus divini, qui in reprobatione interveniunt.

CAPUT III.

AN DEUS EX SE VOLUERIT ALIQUEM A REGNO CŒLESTI EXCLUDERE IN PRIMO SIGNO RATIONIS, IN QUO DE SALUTE HOMINUM DECREVIT.

1. *Prior opinio.*— Nonnulli theologi sentiunt, in sua voluntate eundem ordinem servasse Deum cum reprobis, quem habuit cum

electis. Atque ita in eodem signo rationis, in quo Deus elegit efficaciter quosdam ad gloriam, voluisse etiam absolute et simpliciter, ut alii non consequantur gloriam. Ita sentit Durandus, in 1, d. 40, q. 2, numer. 6, et indicat Corduba, lib. 1, qu., q. 56, notab. 2, opin. 5, quamvis sub dubio. Idemque defendunt aliqui moderni, eamque maxime amplexi sunt hæretici hujus temporis, præsertim Calvinus et Beza, eamque tribuunt Augustino, libro 1, ad Simplician., q. 2, et libro 11, Genes. ad Litteram, cap. 10, et Prospero, libro 1, de Vocatione Gent., cap. 21, sed immerito, ut infra clare ostendam. Fundamentum præcipuum sumitur ex verbis illis ad Rom. 9: *Jacob dilexi: Esau autem odio habui.* Nam illud odium oppositum fuit amori, et non minus efficax quam illud: quia est tam absolutus actus voluntatis divinæ, sicut actus amoris: ergo infallibiliter infert, et virtute continet reprobationem: nam sicut ille amor est de bono gloriæ, ita odium de malo carentiæ gloriæ. Et tamen de utroque dicitur æqualiter, *antequam quidquam boni aut mali egissent.* Ergo in eodem signo rationis habuit Deus utrumque actum.

2. Unde etiam potest formari ratio, nam voluntas Dei non manet suspensa, nec mere negative se habet circa aliquod objectum: ergo quibus non voluit in illo signo efficaciter dare gloriam, voluit absolute non dare: quia negatio unius voluntatis est (ut ita dicam) positio alterius. Et confirmatur, nam sicut Deus ex se voluit dare gloriam prædestinatis ad ostensionem gratiæ suæ, ita voluit non dare aliis, vel ad ostensionem potentiæ et justitiæ suæ in illis, vel ad ostensionem gratiæ in aliis. Nam priorem finem indicavit Paulus in eodem capite nono, dicens de Pharaone: *In hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam*, id est, potentiam: et universalis de reprobis subjungit: *Si Deus volens ostendere iram, et notam facere potentiam suam, etc.* Posteriores vero finem proponit idem Apostolus, dum ait: *Liberum esse figulo facere vas in honorem vel in contumeliam ex eadem massa*, et ita Deum fecisse reprobos, *ut ostenderet divitias gratiæ suæ in vasa misericordiæ*: ergo Deus ex se, atque adeo in primo signo rationis, quando nullam inæqualitatem viderat in hominibus, habuit præconceptos hos fines generalis providentiæ suæ, et in virtute tantum illorum, sicut hos elegit, ita voluit alios a regno ejicere.

3. *Secunda opinio.*— Secunda opinio moderatior est, Deum non ita se habuisse circa om-

nes reprobos, tamen circa aliquos habuisse hanc voluntatem, quam non tam ex Scriptura, quam ex effectibus probant. Nam aliqui sunt ita derelicti a Deo, ut non solum non salventur, sed etiam nec salvari possint, potestare proxima et in particulari, ut maxime patet in his parvulis, quibus non potest humano modo applicari baptismus: idemque est suo modo in adultis, ad quos lux Evangelii non pervenit, ne fortasse inspiratio divina supernaturalis. Nam (ut sæpe dixi) media ostendunt intentionem finis: hæc autem media talia sunt, ut infallibiliter habeant conjunctam exclusionem a Regno: ergo signum est, Deum absoluta voluntate illam intendisse, saltem circa hujusmodi homines.

4. *Tertia opinio.*— Alii denique moderantur hanc sententiam, dicentes, Deum ex se neminem voluisse absolute excludere a Regno, nec ante, nec post prævisum lapsum humanæ naturæ in Adamo; esse tamen quamdam diversitatem inter hæc duo signa, seu hos duos status, quod, ante prævisum originale peccatum in humana natura, Deus non solum neminem excludit a Regno sua absoluta voluntate, verum potius erga omnes habet affectum simplicis voluntatis salvandi omnes: eodem modo se habuit erga angelos ante præscientiam peccati. At post prævisum lapsum humanæ naturæ, licet nullum etiam statim voluerit ejicere a Regno efficaci voluntate, non tamen circa omnes habuit illum simplicem affectum cupiendi eis beatitudinem æternam, sed circa plures habuit hujusmodi simplicem affectum voluntatis dandi illis regnum, quantum est ex se. Circa nonnullos vero aiunt, post prævisum originale peccatum habuisse Deum voluntatem simplicem, et quasi desiderium ejiciendi illos a Regno, propter originale peccatum, et ex hac voluntate impedivisse, ne illis posset applicari remedium contra illud peccatum. Quod maxime affirmant de his parvulis, quibus non potest tale remedium applicari. Et fundamentum est, quia hæc impotentia, seu impedimentum, quod in tempore contingit, non evenit, sine divina providentia, quæ non tantum est permittens, sed etiam ordinans, quia ille effectus sæpe sit sine peccato, et quidquid peccatum non est, non est tantum permissum, sed etiam ordinatum a DEO: ergo signum est hoc medium esse volitum a DEO propter illum finem, intentum saltem per simplicem voluntatem.

5. Ad explicandam ergo veritatem præmitto, vel suppono, posse esse sermonem de om-